

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Inclyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
propriarii Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Tertium

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Caput XII. Idem Electo & Capitulo (a) Cassanen.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74526)

fenti, num. 12. Fachineus lib. 6. contro. cap. 47. Alciatus in cap. novit. de iudiciis, num. 47. Nec tantum testamentum ita conditum valet, & effectum sortitur in terris Ecclesie Romanae subiectis, sed ubicunque, ut probat Arnoldus Vinius lib. 2. select. cap. 19. Christinus tom. 1. decis. 51.

Adhuc supra traditis obstat textus in can. 10. Concilii Tholosani, in illis verbis: Volumus ut qui Concilium extremam voluntatem voluerit testamento firmari, sub testimonio fiat proprii confessoris, aut eo absente, sub presentia Ecclesiastica persona, restibus ordinatis, & accitis bona fama, quos voluerit testator adesse. Refert Crespetius in summa, verbo Testamentum, ut fieri, & tueri debeat. Ex quibus aperte deducitur, testamentum tantum coram parochofactum, valere: Ergo frustra in presenti desiderantur duo, aut tres testes simul cum parochof. Pro cuius canonis expositione sciendum est, in

aliquibus provinciis Galliae, ut executio & cognitio testamentorum spectaret ad iudicem ecclesiasticum, cautum fuisse, ut sacerdotes, qui agrotos in confessione audiebant, eos admonebant, ut coram Notario Curiae Episcopalis, & ipso sacerdote testamentum facerent, ut constat ex Bochetto lib. 3. Decreti, tit. 22. cap. 4. 5. & 6. & refert Rousseus lib. 6. histor. iur. Pontif. cap. 3. num. 15. immo et si testator aliter disposuisset, sepulturam ecclesiasticam privabatur. Concilium Narbon. can. 3. ibi: Quod si testator neglexerit evocare presbyterum, vel ecclesiasticam personam, ecclesiastica ipse sepultura privetur; & qui testamentum receperint sine praescripta solemnitate, ab ingressu Ecclesiae arceantur. Refert Crespetius ubi supra. Unde textus in dicto can. 10. accipiendus est juxta morem ipsius regionis; non vero inde deducitur, in aliis Provinciis idem jus esse observandum.

CAPUT XII.

Idem Electo & Capitulo (a) Cassanen.

Relatum est auribus nostris, quod quia statuimus in Lateranen. (b) Concilio, ut bona per Ecclesiam acquisita ad eam clericorum obitu devolvantur: dubitatis, an hoc sit de immobilibus tantum, vel de mobilibus sentiendum? Responsoque nostro quaeris edoceri, an praescripta bona in usus Episcopi, vel eorum, qui decedenti successerunt, de jure transeant, vel communi utilitati Ecclesiae debeant applicari. Primo itaque breviter respondemus, quod generaliter bona quaelibet per Ecclesiam acquisita, ei debeant post acquirentis obitum remanere. Nomine autem Ecclesiae non solum Episcopus intelligitur, vel successor clerici morientis, ubi est collegium clericorum; sed communis congregatio, quae rerum illarum debet canonicam distributionem, aut curam habere. Ubi autem in loco decedentis tantum (c) unus est ordinandus, is ea bona, sicut & alia ipsius Ecclesiae (d) in timore domini dispenset. Licet autem mobilia per Ecclesiam acquisita, ut diximus, de jure in alios pro decedentis arbitrio transferri non possint, consuetudinis est tamen non improbandae, ut de his pauperibus, religiosis locis, & illis, qui viventi servierant, sive consanguinei fuerint, sive alii, juxta servitii meritum conferatur. Caterum quae ex hereditate, vel artificio, aut doctrina proveniunt, pro decedentis arbitrio dividantur. Quia vero nonnulli in diversis Ecclesiis beneficia possident, ita distinguimus, ut quae habuerint, per aestimationem congruam dividantur.

NOTAE.

(a) Cassanensi.] Ita etiam legitur in secunda collectione, sub hoc tit. cap. 1. Cassanenensis Ecclesia est in magna Gratia, cuius Praelato refertur Alexander in praesenti: & quia adhuc non erat confirmatus, nec consecratus, sub nomine tantum electi illi refertur Pontifex, juxta ea quae notavi in cap. 5. de electione.

(b) Lateranensi.] Relato in cap. cum in officio, hoc tit.

(c) Unus est ordinandus.] Haec verba exposui in cap. majoribus 8. de praebendis & dignitatibus.

(d) Ecclesiae.] Bona relicta ab Episcopo, cui debeantur, jam exposui in cap. 4. de officio ordinarii. Circa fructus autem obtinuit, ut pro rata anni fructus dividantur inter defunctum, & successorem, ut late probant Sarmientus de reddit. 4. p. cap. 6. Covar. lib. 1. variar. cap. 15. num. 12. Molina lib. 1. de primog. cap. 11. num. 4. Valascus de partit. cap. 36. ex num. 9. Castillo de usufructu

cap. 79. Escobar de ratiocin. cap. 20. num. 23. Garcia de benef. 2. p. cap. 1. ex num. 94. Baptista Costa de ratione rate 9. 29. Eleganter Robertus lib. 3. rerum iudic. cap. 4. vers. Tertia opinio: nisi aliud consuetudine introductum sit, ut probant Solorzanus tom. 2. de jure Inaerarum. lib. 3. cap. 5. ex num. 45. Nogueroi allegat. 26. artic. 1. dixi in d. cap. 4.

COMMENTARIUM.

In hoc textu etiam agitur de testamentis a clericis conditis ex bonis propriis patrimonialibus, & ex aliis intuitu Ecclesiae acquisitis, juxta ea quae adduxi in cap. cum in officio, hoc tit. cujus declaratio in praesenti fit, illudque specialiter hic cavetur, videlicet consuetudine introduci posse, ut clerici de bonis intuitu Ecclesiae acquisitis in testamento disponere possint; quod quia generaliter in his Regibus observatur, immo & talis consuetudo approbata reperitur

in l. 13. tit. 8. lib. 5. *recopil.* examinandum venit, an talis consuetudo non solum in foro exteriori procedat, verum & in interiori securè observetur? Et talem consuetudinem improbarunt Navarrus de reddi. 1. p. num. 81. & in apolog. 3. p. monit. 1. & 2. Gregorius Lopez in l. 53. tit. 6. *glos.* 1. moti ex sequentibus. Primò, quia hæc consuetudo gravamen Ecclesiæ infert, siquidem privat eam omnibus bonis intuitu Ecclesiæ acquisitis, quæ defunctis presbyteris illi debentur, *ex cap. 1. infra, tit. 1.* sed consuetudo, quæ infert gravamen Ecclesiæ, improbat, & non admittitur: ergo præsens consuetudo rejicienda est. Accedit, quia in specie non dissimili alia consuetudo improbat in cap. quia sepe, de elect. in 6. Deinde quia Alexander in præfenti approbat tantum eam consuetudinem, quæ clericis de rebus mobilibus tantum disponere permittit: ergo à contrario improbat generalem consuetudinem, juxta quam clerici de omnibus bonis intuitu Ecclesiæ acquisitis testamentum facere possunt. Contrariam tamen sententiam, quam ut veriore amplectimur, defendunt Matienzo, & Azevedo in dicta l. 13. *recopil.* Covar. in dicto cap. cum in officiis, num. 9. Sarmient. de reddi. 2. p. cap. 6. num. 1. & 4. p. cap. 1. num. 7. Gutierrez lib. 2. *practic.* 9. 14. Valasco de partit. cap. 35. num. 9. plures, quos referunt Solorzanus tom. 2. de jure Indiarum, lib. 3. cap. 10. num. 11. & 66. Valenzuela tom. 1. *consil.* 98. num. 30. Salcedo de lege polit. lib. 2. cap. 2. quæ sententia probatur ex capite præfenti, *vers. Nisi, de offic. ordin.* in 6. *extravag. suscepti, de elect.* Joannis XXII. quam expendit Covar. ubi proxime, num. 26. *ex cap. cum tibi*, junctâ communi interpretatione, de *verb. sign. extravag. postulasti, de præbend.* & dignit. & *ex cep. ad hæc 7. hoc tit. in 1. collect.* cujus verba retuli in cap. ad hæc 12. de præbend. ubi Alex. III. jubet observari consuetudinem, juxta quam clerici, qui à Kalendis Martii usque ad Kalendas Novembris decedebant, fructus totius anni distribuere, & de eis ad libitum distribuere. Nec hoc argumentum evitat Navarrus in apolog. *quæst.* 3. *monit.* 8. num. 7. prout optime notavit Sarmiento dicta 4. p. cap. 1.

num. 12. Accedit, nam omnia, quæ possunt concedi privilegio, possunt introduci consuetudine, cap. 1. de *privil. in 6. cap. super quibusdam, de verb. signif.* Sed Julius III. anno 1549. in *extravag. Cupientes*, quam refert Navarrus de *spoliis*, §. 6. num. 1. omnibus clericis in Curia degentibus permisit testamentum facere de bonis intuitu Ecclesiæ acquisitis: & hodie Presbyteri Cardinales virtute privilegii de omnibus bonis disponunt, ut refert Cohel. in *notis. Cardin. cap. 16. privileg.* 18. Igitur & consuetudine introduci potest, ut clericis de omnibus bonis, etiam intuitu Ecclesiæ acquisitis testamentum faciant. Tandem, nam prohibitio, ne clerici de his bonis in testamento disponant, est juris positivi, ut supra probavi in cap. 1. & in cap. cum in officiis: Igitur in contrarium consuetudo præscribi potest. Quæ sententiâ retenti non obstant contraria fundamenta. Non primum, nam cum per hanc consuetudinem reducatur facultas testandi ad jus gentium, juxta quod unicuique licet de rebus suis disponere tam in vita, quam in morte, inde facultate hac utendo clericus nullum præjudicium Ecclesiæ infert, cum jus, quod illi competeat ad ea bona, juris positivi esset, & ita per contrariam consuetudinem abrogari posset. Nec etiam obstat textus in dicto cap. quia sepe; nam magnum discrimen versatur inter hanc consuetudinem, per quam facultas testandi clericis conceditur; & eam, per quam bona decedentium clericorum Sede vacante Episcopali ad Capitulum, & ejus singulares personas devolvuntur; præsens enim consuetudo rationabilis est, illa autem irrationabilis. Nec etiam obstat præsens textus; nam Alexander III. consuetudinem testandi de bonis mobilibus approbando non improbat consuetudinem generalem disponendi de omnibus rebus mobilibus, & immobilibus; nec poterat improbare consuetudinem nostri Regni, cum posterior sit. Manet ergo, validè & licitè virtute prædictæ consuetudinis posse clericos disponere de bonis intuitu Ecclesiæ acquisitis, etiam in testamento; quod in Gallia, & aliis Regnis etiam observari probat Solorzanus ubi supra.

CAPUT XIII.

Idem *Altißiod.* (a) *Episcopo.*

CUM tibi de benignitate Sedis Apost. sit indultum, quod ordinatio (b) rerum clericorum ab intestato decedentium liberè in tua potestate, ac dispositione permaneat, volens omnem materiam scandali remove, quod aliquando inter te, & (c) tuos est subortum, super duobus nos consulere voluisti. Primò, an appellatio vocabuli clericorum, tam ad canonicos, quam ad non canonicos extendatur. Secundò an illi qui in voluntate & dispositione alterius suam committunt ultimam voluntatem, nihil per se penitus ordinantes, vel determinantes, quid cui loco, vel personæ conferri debeat, dicantur decedere intestati. Primæ igitur consultationi tuæ duximus respondendum, quod appellatio clericorum non solum alios, sed & canonicos comprehendat. In secunda verò dicimus, quod qui extremam voluntatem alterius dispositioni committit, non videtur decedere intestatus,

NOTÆ.